

Werk Martinus Saeghmolen in oude luister hersteld

Plafond Ars schittert weer



Laura Heerlien
l.heerlien@hollandmediacombinatie.nl

Leiden ■ Bij Ars aemula is sinds dit weekeinde niet alleen de nieuwe ledententoonstelling te zien, maar ook het prachtig gerestaureerde Saeghmolenplafond. Josien van der Werf werkte er, samen met vier andere restauratoren, maandenlang aan. Een flinke klus, want op verschillende plekken liet de verf los.

Het cassettenplafond in het gebouw van de Leidse kunstenaarsvereniging werd in 1652 vervaardigd door Martinus Saeghmolen, in opdracht van de lakenkoopman Abraham le Pla, die er destijds met zijn echtgenote woonde. Het plafond bestaat uit twaalf grote vakken met aan beide zijden een vier-tal kleinere. De panelen zijn beschilderd met putti, duivelachtige figuurtjes, dieren en vruchten.

Van der Werf steekt haar bewondering niet onder stoelen of banken. „Uniek en fantastisch, dat plafond. Echt, de kwaliteit van het werk is zo hoog. En ik ben niet de enige die er zo over denkt. Alle restauratoren die meegeholpen hebben zijn verliefd geworden. Het heeft humor, een snelle toets, mooi perspectief: een prachtig ding met veel mooie details.”

Het plafond was ook heel erg kapot, vervolgt Van der Werf. „In de jaren tachtig kwam het bij een verbouwing tevoorschijn: het was weggegomd achter een verlaagd plafond. Het werk is toen voor het eerst gerestaureerd en nu was het hoog tijd om dat opnieuw te doen. De verf zat inmiddels erg los, waardoor het plafond kwetsbaar werd. Een lichte aanraking was al genoeg om het af te laten breken.”

De verf moest vastgezet worden, maar hoe? „We konden het met



Bij Ars aemula is nu ook het gerestaureerde Saeghmolenplafond te bewonderen.

FOTO MONIQUE SHAW

onze kwastjes niet aanraken. Uiteindelijk is het met behulp van Japans papier wel gelukt. Door dat papier voorzichtig tegen de verflaag te houden en te bestrijken met vislijm, kon de lijm onder de verf schollen komen zonder ze af te breken. Met een warme spatel, een soort strijkbout, maakten we het papier vervolgens warm, waarna we het natspoten en het er zo weer

heel voorzichtig af konden trekken. In de volgende fase haalden we de overtollige lijm er weer af, en werkten we de plekkjes bij waar de verf miste. We zijn vanaf eind mei bezig geweest en hebben een groot deel van de zomer doorgewerkt, maar het resultaat mag er zijn. Je ziet dat de voorstelling weer werkt, dat er weer diepte en beweging in komt.”

Het thema van de schildering is het aardse paradijs, maar wat vooral opvalt: „De cassettes en balken zijn volgeschilderd met groente en fruit. Het plafond gaat niet oververdaad: je ziet geen dikke hammen en glazen wijn. Wat je ziet komt rechtstreeks uit de moestuin en staat voor de basis van het leven, nederigheid: hoe mooi God het allemaal bedoeld heeft. Dat is

in elk geval hoe ik het zelf interpreteer.”

Onder het gerestaureerde plafond - dat nog niet helemaal af is, de vergulde rozetten ontbreken nog - hangen de werken van de Ars-leden. De expositie is te zien van 7 t/m 29 september bij ARS, Pieterskerkgracht 9a, Leiden. Geopend vrijdag, zaterdag en zondag van 13.00 - 17.00. Toegang vrij.